

Apologie

door

D. HILLE RIS LAMBERS

Het lange verhaal dat de heer Burger in het januari-nummer van de Entomologische Berichten gedrukt kon krijgen, heeft me bijzonder onplezierig getroffen. Roddels zijn tot daar aan toe, maar zoiets in druk vindt geloof. Onze grote voorganger Prikkebeen schreef reeds: „Al klinkt het nog zo raar, al wat geschreven staat is waar.” Een wederwoord is bepaald nodig. Zelfs de datum van pensionering klopt niet, maar dat is niet erg. Het is alleen symptomatisch.

Bladluizen brengen virusziekten van planten over en zijn daardoor bijzonder schadelijk. Speciaal in de teelt van poot aardappelen speelt dit virusprobleem een grote rol. Men probeert sinds lang door vroeg te rooien de virusbesmetting te reduceren. Sinds 1951 wordt daarvoor speciaal gelet op het vliegen van de perzikluis, *Myzus persicae* Sulzer. Een groot aantal vallen wordt iedere dag geleegd en de vangst op virusoverbrengers onderzocht. Op grond van die gegevens probeert men nu een rooidatum vast te stellen, zo, dat de oogst aan knollen maximaal is, de virusbesmetting minimaal. In de vroegrooiperiode groeien er per hectare 500-1000 kg knollen per dag bij. Op de 20.000-30.000 ha pootgoed, dat f 0,20-f 1,50 per kg kost, betekent één dag verschil in rooidatum een verschil van minimaal twee miljoen gulden. Toen iemand me dit eens had voorgerekend, bezorgde dit werk me slapeloze nachten. Het gokken met andermans geld behoort niet tot mijn liefhebberijen. Niet ik stelde die rooidatum vast, maar de Nederlandse Algemene Keuringsdienst, mede op basis van door mij verstrekte gegevens. Maar in die gegevens zat een mogelijke foutenbron. *Myzus certus* Walker, een bladluis die precies op *Myzus persicae* lijkt en daarvan in dode toestand niet met volstrekte zekerheid is te onderscheiden, vliegt in soms grote aantallen vóór de perzikluis, maar is veel minder gevaarlijk. Vergissingen in identificatie konden dus tot zeer kostbare verliezen leiden. Daarover werd zeker met bezoekers gesproken, maar dan wel anders dan de heer Burger voorstelt. Het werk bleef een nachtmerrie, al verminderde mijn directe verantwoordelijkheid de laatste jaren.

De vangsten uit maximaal 250 vallen vormden met emballage een loodzware vracht, die vaak met een tuinkarretje vervoerd moest worden. Een aanschaf van een speciaal transportmiddel door de posterijen is een grapje, maar niet van mij afkomstig. Wer's glaubt wird selig.

Verskil tussen betaald en onbetaald werk bestond niet. De omschreven opdracht waarvoor ik in 1945 bij TNO werd gevraagd, werd in 1951 gewijzigd in een „professorale” opdracht. Op mijn vraag wat die mij onbekende uitdrukking betekende, kreeg ik ten antwoord: werken zoals je wilt. Dit uitzonderlijke voorrecht is door TNO op iedere denkbare manier gehandhaafd. Bij het liberaal denken behoort evenwel ook, dat iedere vrijheid verplichtingen met zich meebrengt.

Het is van mijn jeugd af principe geweest nimmer iemand opzettelijk te kwetsen en conflicten uit de weg te gaan. De heer Burger schopt werkelijk hard tegen het zere been met zijn verhalen over moeilijkheden met docenten (voorzover hij weet) en ruzies waarna iemand de deur werd uitgewerkt. Daarmee tast hij op ontoelaatbare wijze mijn privacy aan. Derhalve wat autobiografische gegevens. Het afscheid van de docenten van het Gymnasium, dat ik van mijn vader op mijn 15e jaar moest verlaten, was zeer ontroerend en ging gepaard met het geven van geschenken. Dat past niet bij een conflict-model. De volgende drie jaren op de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer waren een feest. De directeur, Dr. L. Vuyck, vermaard florist en hommelenkenner, schonk me de vrijheid, van ieder vak waarvoor ik een hoog cijfer haalde, weg te blijven behoudens voor repetities. Ik kreeg een sleutel van de school, en een zeer vriendelijke leraar liet me zijn laboratorium gebruiken, zodat ik tijdens en buiten de schooluren naar hartelust kon spelen met bladluizen. Over de verdere verwennerij zwijg ik maar. Conflicten waren er niet; maar wel ontstonden met enige leraren persoonlijke vriendschappen die voor mij zeer waardevol waren. Na die school werd ik gevraagd in Wageningen te komen werken. Studeren en examens doen was uitgesloten daar het diploma van de school in Deventer daartoe niet de bevoegdheid gaf. Maar het was zeker niet door onenigheid met hoogleraren, dat ik oogluikend toch tot een aantal examens werd toegelaten, en

voor andere vrijstelling kreeg. De wet maakte het mogelijk iemand zonder bevoegdheid vanaf zijn 25e jaar toch tot de examens in Wageningen toe te laten. Tot mijn verrassing kwam die ministeriële toestemming één dag na mijn 25e verjaardag per post. Daar hadden die moeilijke docenten voor gezorgd. Colleges volgen was er niet bij, en de beslist onvermijdelijke practica moesten in de wintermaanden worden gedaan, want ik had een baan en moest mijn studie bekostigen. Dat leverde na vier jaar een kandidaatsdiploma op. Maar toen werd het tijd uit Wageningen te verdwijnen. Er deed zich elders een uitstekende baan voor, de NSB had mijn dood gezworen, en haar Duitse vrienden hielden niet van me. Dat was in 1940. Moeilijkheden met docenten waren er nog steeds niet. Maar toch kwam er, vijf jaar later, zo'n conflict.

Ik werd toen verzocht mijn bladluiscollectie, die op het lab voor Entomologie stond, mee te nemen. Een week nadat dit gebeurd was, kreeg ik een brief waarin ik formeel werd beschuldigd van diefstal van mijn bladluiscollectie! Na consult met een jurist legde ik de brief aan de Rector Magnificus voor, die na me gehoord te hebben de zaak doorgaf aan curatoren. Deze deden recht, wat voor mij niet pijnlijk afliep. Daar de gevraagde excuses niet kwamen, was er geen basis voor verder contact. Maar die moeilijkheid met een docent was geen reden de studie te Wageningen te staken. Die was al vijf jaar eerder gestaakt. Met de overige hoogleraren bleven de relaties minstens even plezierig als tevoren.

De heer Burger is blijkbaar verknocht aan het conflict-model, en ik gun ook aan anderen graag uitbundig plezier, maar ik zou toch wel graag willen weten wie de legende over ruzies in mijn werksfeer heeft bedacht. Daar is nimmer ruzie geweest, noch met mijn werkgever, noch met medewerksters en medewerkers, noch met de vele bezoekers, waarvan de heer Burger er een was. En toch is er iemand weggestuurd, n.l. in 1975. Het betrof een mij volkomen onbekende student, die ik aan mijn werktafel vond zitten toen ik 's ochtends mijn werk wilde beginnen. Ik verzocht hem, met excuses omdat ik wilde werken, heen te gaan en een afspraak te maken. Hij is niet teruggekomen. Het spijt me dat ik heb gezondigd.

Er is 1 (één) Nederlandse bladluis slechts uit mijn tuin bekend. De soort is ook in andere landen niet gevonden. Het beest leeft dan ook vooral ondergronds. Dat dier zou een goede reden zijn mijn tuin tot natuurreserveaat te laten verklaren. (Dat ik de Nederlandse luizen buiten mijn tuin zou hebben verwaarloosd is een grapje. Hoe zouden anders die 600 Nederlandse bladluissoorten gevonden zijn?).

Ik heb niet met een helicopter boven het oerwoud gevlogen, maar ik heb wel met een auto een tocht naar een oerbos van *Araucaria araucana* gemaakt. Ik ben wel met een legerhelicopter op een vrijwel ontoegankelijke bergtop gedeponneerd, waar de gezochte bladluis inderdaad aanwezig was. Het enthousiasme daarover koelde sterk af toen de wentelwiek wegens noodweer ons er niet af kon halen, en we de nacht ingesneeuwd boven moesten doorbrengen tot een reddingshelicopter ons de volgende morgen vond.

Tegen schrijven over mijn werk heb ik geen bezwaar. Misschien gaan er dan eens meer mensen naar bladluizen kijken of er over lezen. Maar mijn privacy had ik graag behouden. Gelukkig zijn mijn werkelijke ondeugden aan het onthullend oog van de heer Burger ontsnapt.

NAWOORD

Naar aanleiding van het artikel dat de heer Burger op verzoek van het bestuur in het januari-nummer van de Entomologische Berichten schreef, verzocht de heer Hille Ris Lambers om gelegenheid tot een weerwoord. Na ampel overwegen hebben redactie en bestuur hierin toegestemd. Voor verdere discussie zal geen ruimte beschikbaar worden gesteld.

CUPIDO MINIMUS (FUESSLY) BIJ MAASTRICHT (LEP., LYCAENIDAE). In één van de collecties van jonge vlinderenthousiasten zag ik een ♂ van *C. minimus*, dat gevangen was op de kalkhelling langs het Albert-kanaal bij Malberg, op de hoogte van Maastricht, net over de grens. Deze vindplaats is om verschillende redenen zeer interessant, maar momenteel wordt het kanaal verbreed.

J. J. M. Moonen, Gulden Putstraat 14, Ulestraten.